

Sygn. akt III U 954/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 czerwca 2014r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Danuta Poniatowska
Protokolant:	sekr. sądowy Beata Dzienis

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 czerwca 2014r. w Suwałkach

sprawy (...) s.c. **B. K., E. C., B. S. oraz M. S.**

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie

w związku z odwołaniem (...) s.c. B. K., E. C., B. S. oraz M. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 25 września 2013 r. znak (...)

oddala oba odwołania.

Sygn. akt III U 954/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25.09.2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B., powołując się na przepisy art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1, art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2013r. poz. 1442) w zw. z art. 83 KC oraz

art. 300 KP stwierdził, iż M. S. jako pracownik (...) s.c. od 02.04.2013r. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Zdaniem organu rentowego umowa o pracę między M. S. a (...) S.C. została zawarta w celu włączenia zainteresowanej do ubezpieczeń społecznych i korzystanie przez nią ze świadczeń należnych osobie ubezpieczonej. Przemawia za tym fakt, iż umowa o pracę została zawarta, gdy M. S. była w ciąży i pozostawała bez pracy. Ponadto przed zatrudnieniem M. S. oraz w trakcie jej nieobecności nie została zatrudniona inna osoba, która miała wykonywać obowiązki powierzone odwołującej. Co więcej praca miała być świadczona w B., a odwołująca nie wskazała nawet adresu pobytu tymczasowego w B. lub okolicach. W dokumentach składanych u pracodawcy posługiwała się jedynie adresem w S..

Odwołania od powyższej decyzji złożył płatnik składek oraz M. S..

Wspólniczki Spółki domagały się zmiany zaskarżonej decyzji i ustalenia podlegania przez M. S. od 02.04.2013r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Wskazały,

iż w momencie zatrudnienia M. S. nie posiadały wiedzy o tym, że jest ona w ciąży. Do zadań odwołującej należy podstawowe, nieskomplikowane czynności biurowe, roznoszenie ulotek czy wysyłanie korespondencji. Wskazały, iż fakt zatrudnienia i pracy odwołującej może potwierdzić J. R., która od 01.04. do 30.06.2013r. odbywała staż w firmie.

M. S. również domagała się zmiany zaskarżonej decyzji i ustalenia, że od 02.04.2013r. podlegała ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu. Wskazała, iż poszukiwała pracy na terenie całego kraju i za pośrednictwem internetu znalazła firmę (...) s.c. Zadzwoiła do firmy i umówiła się na spotkanie. Po otrzymaniu odpowiedzi na ofertę i spotkaniu w biurze uzyskała obietnicę zatrudnienia. Praca w B. była dla niej atrakcyjna, tym bardziej, że miała kuzynów, którzy deklarowali jej możliwość nieodpłatnego mieszkania w tym mieście. Na weekendy odwołująca przyjeżdżała do rodzinnego domu w S., gdzie korzystała z opieki lekarskiej. O ciąży wnioskodawczyni pracodawca dowiedział się w momencie uzyskania pierwszego zwolnienia lekarskiego. Odwołująca podniosła, iż w takcie zatrudnienia faktycznie świadczyła pracę i wykonywał wszystkie czynności pracownicze.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

M. S. (ur. (...)) w dniu 27.04.2012r. ukończyła Liceum (...)w S.. Do matury miała przystąpić w 2013r. Zajęcia dla klas maturalnych w (...)w S. zakończyły się w dniu 26.04.2013r., natomiast w dniu 08.05.2013r. przystąpiła do egzaminu pisemnego z matematyki, zaś w dniu 23.05.2013r. do egzaminu ustnego z języka angielskiego (k. 167).

W 2013r. odwołująca rozpoczęła poszukiwania pracy. Z wyjaśnień złożonych przed organem rentowym wynikało, iż potencjalnych pracodawców poszukiwała za pośrednictwem internetu, natomiast w toku postępowania przed sądem wskazała, iż wcześniej udała się do wujostwa mieszkającego w B. (małż. R.) i tam szukała pracy. Chodziła do różnych firm i osobiście pytała o możliwość zatrudnienia. Taką wersję potwierdziła E. C.(zeznania w charakterze strony 26:39-39:35 k. 158), która wskazała, iż odwołująca przyszła do nich „z ulicy” i trafiła na właściwy moment, gdyż szukały pracownika do pomocy.

W dniu 02.04.013r. strony zawarły umowę o pracę na czas próbny – od 02.04. do 30.04.2013r., w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku specjalisty ds. reklamy i marketingu za wynagrodzeniem 1.600zł brutto miesięcznie. W tym samym dniu odwołująca udała się do domu w S. i tam stawiała się do lekarza medycyny pracy, który wydał jej zaświadczenie o braku przeciwwskazań do pracy na powyższym stanowisku. Pieczęć nagłóvkowa na zaświadczeniu mogła sugerować, iż badanie odbyło się w N., jednak w rzeczywistości odbyło się w S.. Spółka nie ma podpisanej umowy z lekarzem medycyny pracy i w tym zakresie wybór należał do odwołującej.

W dniu zawarcia umowy odwołująca została przeszkolona z zakresu bhp, a następnie zapoznana z ogólnymi warunkami pracy. Z dokumentacji pracowniczej przedłożonej przed organem rentowym wynikało, iż odwołująca każdorazowo wskazała S., jako miejsce zamieszkania. W toku postępowania nie wykazała, aby mieszkała w B.. Z grafiku czasu pracy wynikało, iż wnioskodawczyni pracowała w godzinach od 8:00 do 16:00. Odwołująca nie otrzymała pisemnego zakresu obowiązków, natomiast z wyjaśnień odwołujących wynika, iż miała za zadanie wykonywanie podstawowych, nieskomplikowanych czynności biurowych, porządkowanie dokumentów, segregowanie, układanie, przepisywanie pism i wysyłanie korespondencji. W okresie od 29.04.2013r. do 10.05.2013r. odwołująca przybywała na urlopie wypoczynkowym (wniosek urlopowy k. 28 akt ZUS). Natomiast w dniu 30.04.2013r. strony zawarły drugą umowę o pracę od 01.05.2013r. na czas nieokreślony. Z grafiku czasu pracy wynika, iż po zakończeniu urlopu odwołująca była obecna w pracy w dniach 13 i 14 maja 2013r, a następnie od 15 maja 2013r. była na zwolnieniu lekarskim. Po uzyskaniu zwolnienia lekarskiego pracodawca dowiedział się, że wnioskodawczyni jest w ciąży.

(...) s.c. była prowadzona przez właścicielki – wspólniczki - B. S., E. C.i B. K.. E. C. w dniu (...) urodziła dziecko i do kwietnia 2013r przebywała na urlopie macierzyńskim. W trakcie jej nieobecności, do grudnia 2012r. spółka miała

zawartą umowę o dzieło z osobą, która pomagała w prowadzeniu prac związanych z działaniami firmy (bhp). Była to osoba, która miała stałą pracę i w spółce chciała pracować tylko w ramach umowy o dzieło (zeznania E. C.).

Od stycznia 2013r. prowadzeniem firmy zajmowały się tylko dwie wspólniczki - B. K. i B. S.. Pod koniec marca 2013r. E. C. zdecydowała, że nie wróci jeszcze do pracy i to spowodowało konieczność zatrudnienia osoby do pomocy.

W okresie od 01.04.2013r. do 30.06.2013r. w ramach odbywania stażu Spółka przyjęła do pracy świadek J. R.. Świadek była studentką studiów I stopnia na Uniwersytecie B. i w tym okresie zakwalifikowała się do odbycia stażu finansowanego z projektu unijnego. Pracowała w skróconym wymiarze czasu pracy – 72h miesięcznie. W trakcie stażu wykonywała również prace biurowe oraz zapoznawała się z zakresem działania firmy. W trakcie nieobecności odwołującej przejęła jej obowiązki.

Po zakończeniu stażu przez J. R. do pracy wróciła E. C..

Od dnia 15.05.2013r. odwołująca przebywała na zwolnieniu lekarskim. Wynagrodzenie za pracę za kwiecień 2013r. wypłacono jej do ręki, natomiast za maj 2013r. dostarczono jej bezpośrednio do domu.

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 83 § 1 KC w zw. z art. 300 KP nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozorów. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności.

Stanowisko Sądu Najwyższego i sądów powszechnych w zakresie zawierania umów o pracę w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczeń społecznych (różnego rodzaju) opiera się na licznych orzeczeniach, które zapadały w różnych stanach faktycznych i charakteryzuje się ugruntowaną linią orzecniczą. Należy zgodzić się ze stanowiskiem, iż samo zawarcie umowy o pracę w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego nie jest sprzeczne z ustawą, jednak umowa o pracę zawarta wyłącznie w celu ich nabycia np. prawa do wcześniejszej emerytury jest pozorna (tak Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 17.03.1998r. sygn. IIUKN 568/97 LEX 33544, zob. również uzasadnienie wyroku SN z 18.10.2005r. sygn. IIUK 43/05 LEX 189956). Również zawarcie pozornej umowy o pracę, zmierzającej do obejścia obowiązujących przepisów prawa, nie daje podstaw do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury (tak SA w Warszawie w uzasadnieniu wyroku z dnia 06.01.1999r. sygn. III AUa 1142/98 LEX 40212).

W sprawie ujawniono szereg okoliczności wskazujących, iż stosunek łączący strony nie był stosunkiem pracy, a celem zawartej umowy z dnia 02.04.2013r. było jedynie włączenie M. S. do powszechnego systemu ubezpieczeń, a następnie uzyskanie przez nią prawa do świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Na podstawie tej umowy strony nie miały zamiaru i nie realizowały konstrukcyjnych cech (elementów) tego stosunku. W sprawie wystąpił szereg zdarzeń, na które wskazywały strony, które nie układały się w żaden ciąg logiczny.

Strony przedstawiły szereg dokumentów w postaci umów o pracę, zaświadczeń, list obecności czy potwierdzeń odbycia przez odwołującą szkoleń z zakresu bhp, które generalnie nie budziły zastrzeżeń formalnych, jednak w zestawieniu ze stanem faktycznym wskazują na pozorność zawartej umowy o pracę.

Wątpliwości budzą już okoliczności zawarcia umowy, dokładniej złożenia przez odwołującą wniosku o zatrudnienie. W trakcie postępowania sądowo egom odwołująca zaskłaniała się niepamięcią, co do okoliczności jak i kiedy rozpoczęła poszukiwania pracy, jak ostatecznie znalazła pracę, okoliczności zawarcia umów, czy też daty kiedy dowiedziała się, że jest w ciąży. W trakcie postępowania przed organem rentowym twierdziła, że firmę (...) znalazła za pośrednictwem internetu i telefonicznie umówiła się na spotkanie. Natomiast przed Sądem inaczej przedstawiała te wydarzenia wskazując, iż najpierw przyjechała do B. i przez kilka dni szukała zatrudnienia. Do firmy (...) zaszła przypadkowo. Zdaniem Sądu również te okoliczności przemawiają za rzeczywistym zamiarem stron przy zawieraniu spornej umowy. Wskazać należy, iż zawarcie umowy z odwołującą zbiegło się w czasie z przyjęciem na staż świadka J. R.. Obie miały wykonywać podobne prace.

Zastrzeżeń Sądu nie budziło zatrudnienie pracownicy, która jak się z czasem okazało była w ciąży, ale osoby, która w miesiąc od zatrudnienia miała zamiar zdawać egzamin maturalny. Trudno uznać takie działanie za racjonalne, zarówno ze strony odwołującej, jak i pracodawcy. W 2012r. ukończyła (...)i przygotowania do egzaminu maturalnego wymagały od niej większego nakładu pracy i czasu, niż w przypadku osób uczących się w zwykłym trybie, tym bardziej, że do egzaminu maturalnego zdecydowała się podejść rok po zakończeniu nauki. Pracodawca musiał o tym wiedzieć, gdyż są to informacje, o które może i ma prawo pytać kandydata na pracownika.

Trudne do obrony pozostaje stanowisko odwołującej, która na krótko przed przystąpieniem do egzaminu maturalnego podjęła kroki związane ze znalezieniem pracy. Warto w tym względzie prześledzić nieskompilowany bieg wydarzeń – w dniu 27.04.2012r. odwołująca kończy naukę w L. - do egzaminu maturalnego ma zamiar przystąpić w maju 2013r.; przez rok nie podejmuje żadnych działań w celu znalezienia zatrudnienia, w kwietniu 2013r. podpisuje umowę o pracę, natomiast w dniu 08.05.2013r. podchodzi do pierwszego egzaminu pisemnego. Mniej wątpliwości, co do intencji stron, budziłoby podjęcie przez odwołującą starań o pracę po uzyskaniu matury. Wówczas posiadałaby uregulowaną sytuację związaną z nauką i dodatkowy atut w postaci wykształcenia. Natomiast na miesiąc przed maturą, jak sama wskazała, podjęła działania w celu znalezienia pracy w jakiegokolwiek części Polski. Sąd nie kwestionuje, iż odwołująca być może jest osoba na tyle zdolną i zmobilizowaną, iż byłaby w stanie pogodzić zatrudnienie z nauką, jednak należy zwrócić uwagę, iż przed rozpoczęciem egzaminów wystąpił z wnioskiem o urlop wypoczynkowy. Z jej wyjaśnień wynikało, iż miał być przeznaczony na przygotowanie do matury. W tym miejscu należy również zwrócić na rozbieżności w okresie, na jaki udzielono jej urlopu. Odwołująca miała zwartą umowę o pracę na okres próbny do 30.04.2013r. Na urlopie przebywała od 29.04.2013r. do 10.05.2013r., natomiast do zawarcia kolejnej umowy doszło w dniu 30.04.2013r. Dodatkowo należy wskazać, iż egzamin pisemny z matematyki miała zaplanowany na dzień 08.05.2013r. (środa), zatem nie stało nic na przeszkodzie, aby do pracy wróciła już dnia następnego. Ponadto jeżeli pracodawca rzeczywiście potrzebował pilnie pracownika, to w sytuacji gdy zdecydował się na zatrudnienie odwołującej racjonalne byłoby zawarcie z nią umowy po zakończeniu egzaminów. Do ostatniego egzaminu odwołująca podchodziła w dniu 23.05.2014r.

Zdaniem Sądu osoba racjonalnie myśląca, która ma zamiar podchodzić do matury, nie podejmuje w tym samym okresie zatrudnienia. Tym bardziej, iż nie mówimy o przyjęciu przez odwołującą oferty, która została skierowana szczególnie do niej, była niezwykle atrakcyjna pod względem warunków zatrudnienia czy wynagrodzenia. Nie można pomijać, iż odwołująca nie była specjalistą wysokiej klasy, którego trzeba pozyskać z uwagi na posiadane walory zawodowe, umiejętności, wiedzę czy doświadczenie. Wnioskodawczyni nie posiadała znacznego doświadczenia zawodowego ani wyuczonego zwođu. W jej interesie pozostawało znalezienie zatrudnienia.

Nie uszło uwadze Sądu, iż w rzeczywistości ośrodek życia odwołującej znajdował się w S.. Tam było jej stałe miejsce zamieszkania i szkoła, w której zdawała maturę. Dokumentacja pracownicza również wskazuje na tę miejscowość. Nie ma dowodów, aby mieszkała okresowo w B.. Podjęcie pracy w celu uzyskania świadczeń jest dopuszczalne i nie świadczy o intencji obejścia prawa czy też o nieważności umowy. Jest jednak inaczej, gdy strony zawarły umowę o pracę z góry zakładając, iż nie będą ściśle realizowały swoich praw i obowiązków, wypełniających treść stosunku pracy, a będą ją świadczyć na innej podstawie niż umowa o pracę. Jak wynika ze stanowiska judykatury umowa o pracę jest zawarta dla pozor (art. 83 KC w zw. z art. 300 KP), a przez to nie stanowi tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a podmiot wskazany jako pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli strony z góry zakładają, iż nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15.01.2014r., sygn. III AUa 764/13, LEX 1422314).

W związku z powyższym, na podstawie art. 477¹⁴ §1 kpc orzeczono, jak w sentencji.